

С Т А Н О В И Щ Е

**по процедура за заемане на академичната длъжност „професор“
в професионално направление 3.4. Социални дейности
(Професионално ориентиране и консултиране, Социална работа със
семейства), обявен в ДВ, бр. 50 от 15. 06. 2018 г.,
с кандидат: доц. дпн Моника Борисова Богданова**

В конкурса за професор в професионално направление 3.4. Социални дейности (Професионално ориентиране и консултиране, Социална работа със семейства) участва един кандидат - доц. дпн Моника Борисова Богданова.

Кратки биографични данни за кандидата

Образование и квалификации

Базовото образование на доц. дпн Моника Борисова Богданова е магистър по Педагогика на девиантното поведение, придобито през 2001 г. във Факултета по педагогика на СУ „Св. Климент Охридски“, с професионална квалификация – педагог и експерт по педагогика на девиантното поведение. През 2004 г. завършва следдипломна квалификация по психология „Психология на развитието и консултиране в детско-юношеска възраст“ във Философския факултет на СУ „Св. Климент Охридски“.

От 2007 година, със свидетелство на ВАК от 26.02., е доктор по Теория на възпитанието и дидактика (Основи на социалната работа), с тема на дисертационния труд „Приемното семейство като алтернативна форма за отглеждане и възпитание на деца, лишени от родителска грижа“.

През 2015 г. придобива научната степен „доктор на науките“ с тема на дисертационния труд „Синергичен модел за професионално ориентиране и консултиране на деца и младежи със специфични потребности“ в професионално направление 1.2. Педагогика.

През 2012 г. придобива допълнителна квалификация като психотерапевт, а през 2014 г. като психоаналитик.

Академични длъжности

Академичната кариера на доц. дпн Моника Богданова започва през 2005 година като асистент в катедра „Дидактика“ на Факултета по педагогика на Софийския университет, а от 2007 година заема академичната длъжност „главен асистент“ към катедра „Социална работа“ към Факултета по педагогика на Софийския университет.

От 2011 г. със свидетелство на ВАК от 19.01. е доцент по „Теория на възпитанието и дидактика (Социална работа с приемни семейства)“.

Академичният път на кандидата е съпътстван с професионални ангажименти като обществен възпитател, психолог, педагогически съветник в периода 2001 – 2003 г. и по-късно 2010 – 2015 г. като

психоаналитик, психотерапевт и супервизор, а от 2015 г. до днес като директор на терапевтично-обучителен център „Зеленият двор“.

Провела е различни специализации и обучения. Участва активно в научни конференции и в проектни дейности. Научен ръководител е на един защитил докторант.

Анализ на хабилитационните трудове

В конкурса за професор, съобразно приложения списък по процедурата, доц. дпн Богданова участва с 4 монографии, 11 учебници, ръководства и наръчници, 2 студии, 16 статии в научни списания (3 от които под печат), 18 статии и доклади в сборници от конференции (4 от които под печат) и 11 в рубриката „други“, посочени от кандидатката, като – студентска книжка, предговори на книги, национална програма за кариерно ориентиране на учениците на ниво училище и т. н., които не са приложени като текстове.

Предвид научната коректност и в изпълнение на националната нормативна база и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски“, не подлежат на становище две групи публикации:

- Ползвани в процедура за придобиване на научната степен „доктор на науките“, посочени като такива в списъка на публикациите по темата на дисертацията в автореферата на дисертацията на с. 49 и с. 50, а именно (номерациите на публикациите са съобразно поредността им в приложения списък от кандидатката в конкурса за професор): 1 монография – публикация под №2 в приложения списък по настоящия конкурс; 1 ръководство - №5; 1 речник - №6; 1 помагало - №8; 3 наръчника - №10, №11, №12; 1 учебник с частично преструктурирана информация от монография, посочена в автореферата за целите на дисертационния труд, но без съдържателни изменения - №15; 1 студия, която, както посочва авторката, отразява изследване от дисертационния й труд (стр. 5 от студията) – публикация под №17; 10 статии в списания - №19, №20, №21, №23, №24, №25, №26, №27, №28, №29; 4 статии в научни сборници - №35, №36, №37, №38. Това са 23 публикации от приложения списък.
- Публикации в съавторство, за които липсват разделителни протоколи за авторство, в следствие на което не може да се открие авторския принос: 1 учебна книга – саморъководство - №7; 2 помагала - №9 и №13; 6 статии в сборници - №42, №43, №45, №47, №48, №49. Това са 9 публикации от приложения списък.

От общо 51 публикации по конкурса – монографии, учебници, помагала, наръчници, речници, студии, статии в списания и в сборници – 32 не подлежат на становище по настоящата процедура, предвид

изложените по-горе обстоятелства, като от тях 5 статии са под печат, а 1 в процес на рецензиране от изданието.

Конкурсът, обявен за нуждите на Факултета по педагогика в професионално направление „Социални дейности“, е в две по-конкретни направления: Професионално ориентиране и консултиране и Социална работа със семейства.

Публикациите, които са свързани с първото направление „Професионално ориентиране и консултиране“, по които изразявам становище, съобразно посочените по-горе съображения, са 1 монография, 1 студия и 1 статия под печат.

Монография: Мерджанова, Я., Богданова, М.. Европейско кариерно образование и националната перспектива С., 2012.

Студия: Мерджанова, Я., Богданова, М. Кариерно образование в международна и национална перспектива. –В: ГСУ, кн. Социални дейности, 105/2012, с. 5–59.

Статия: Богданова, М. Предприемачеството като възможност за кариерно развитие на младежите със специфични потребности. – В: Научни и практически аспекти на приобщаващото образование. С., 2018. (под печат).

Авторските текстове в монографията *„Кариерно образование в международна и национална перспектива“* на доц. дпн Моника Богданова са в параграфи 5-ти и 6-ти от втора част, съответно „Съвременни национални и международни политики за кариерно образование“ и „Кариерните услуги в България – състояние и тенденции“ и в параграф 10.4.2. от трета част - „Емпирични верификации“. Текстът, разработен от доц. Богданова, е в обем 128 страници и е свързан с информация за международни образователни политики и практики за кариерното развитие в различни страни по света, практики за професионално ориентиране и консултиране на деца в училищна среда в България и резултати от емпирично изследване с 62-ма студенти, свързано с необходимостта от индивидуална учебна книга за академично кариерно планиране, както и с резултати от нейното апробиране с 18 студенти. Запознаването с политики и практики за кариерно консултиране в немалко страни (32) поддържа читателския интерес, но обзорното им представяне само по себе си не аргументира научния характер на текстовете. Липсва достатъчна аналитичност и концептуална интерпретация на проблема, както и на места позовавания на използвани източници, което води до неяснота относно степента на авторския принос при формулирането на обобщенията и изводите.

Текстът във втората част на студията *„Кариерно образование в международна и национална перспектива“*, който е отбелязан в увода на студията като разработен от доц. Моника Богданова, а именно: „Международна и европейска перспектива – ставнително проучване“, популяризира съдържанието на коментиранията монография, но в голямата си част го повтаря.

Интересен е подходът на доц. дпн Моника Борисова към представяне на възможностите на предприемачеството по отношение на кариерното развитие на младежите със специфични потребности, но в представената под печат статия към настоящата година се отчита позоваването на не актуални нормативи.

Във второто направление по конкурса „Социална работа със семейства“ подлежат на становище 2 монографии, 1 публикация от рубриката „Помагала, ръководства, наръчници“, 3 публикувани статии в списания и 3 под печат, 5 статии в сборници и 2 под печат, а именно:

Монографии:

Богданова, М. Посрещането на бебето през думите и в Света. Перинаталност и психоанализа. С., 2016.

Богданова, М. Бебето, детето и техният език. С., 2017.

Помагала, ръководства, наръчници:

Богданова, М. Психосоциални аспекти на грижата за преждевременно родените бебета. –В: Неонатология. С., 2018, с.792–808.

Статии в списания:

Богданова, М. Приемната грижа – между не-желанието и не-възможността. –В: Бюлетин на Ноу-хау център за алтернативни грижи за деца, НБУ, 3/2012, с. 4–9.

Богданова, М. Мултиекипност и синергизъм при работата на учителя с деца и младежи със специфични потребности. – В: Педагогика, 2/2016, с. 244–251.

Богданова, М. Психичното страдание и предизвикателствата пред специалистите. –В: Практическа педиатрия, 2/2017, с. 22–23.

Богданова, М. Реанимация на психичното в педиатричната практика. –В: Педиатрия, 4/2018 (под печат).

Богданова, М. Съпротивите срещу лечението. – В: Практическа педиатрия, 2018 (под печат).

Богданова, М. Психоаналитичната парадигма в социалната работа. –В: Социална работа, 2018 (в процедура по рецензиране от изданието и не е приложена като текст от авторката в комплекта документи).

Статии в научни сборници:

Богданова, М. Мултисензорност и синергичност при работата с бебета и деца с церебрална парализа. – В: Спешна педиатрия, 2015, с. 339–347.

Богданова, М. Ранното детско развитие през синергията между педагогика и психоанализа. – В: Образование и възпитание за утре – между традицията и иновациите. С., 2015, с. 328–345.

Богданова, М. Социална работа с бебета. –В: Педагогиката и социалната работа през XXI век – предизвикателства и перспективи. С., 2016, с. 353–364.

Богданова, М. Психоаналитичната педагогика и възпитанието. - В: Предизвикателства пред съвременното възпитание. С., 2016, с. 127–136.

Богданова, М. Бебето като субект в психоанализата. –В: Субектите в психотерапията. С., 2017, с. 72–82.

Богданова, М. Бебето и педагогиката. – В: Детето и педагогиката. С., 2018 (под печат).

Богданова, М. Педагогика и психоанализа. –В: „130 години Университетска педагогика“. (под печат).

Монографията „Посрещането на бебето през думите и в Света. Перинаталност и психоанализа“ е посветена на проблема за грижата за

бебето в пренаталния период и в първите години от детството. Книгата има своите достойнства по отношение на фокуса върху детето като личност още от най-ранния етап от неговото развитие, необходимостта от специфично професионално отношение и ролята на психоаналитика в тази посока. Предложен е синергичен модел при работата в полето на майчинството и ранното детско развитие по отношение на взаимодействие между медицината и психоанализата и между психоанализата и други професионални полета (логопедия, специална педагогика, психология, социална работа), като акцентът в анализите е поставен преобладаващо върху първата релация. Отделно място в монографията е посветено на темата за психоаналитика и екипния подход – отново подчертаващ водещата роля на психоанализата, като на стр. 230 – 231 от монографията се представя спецификата на психичната и психоаналитичната работа, а на стр. 232 се извежда ролята психоаналитично съпровождане, като относимостта им към социалната работа и социалното съпровождане отсъства, което е въпрос на авторово решение, но предвид характера на конкурса е необходимо да се отбележи. Като цяло, тематиката в монографията е с подчертана психоаналитична ориентация, като се отчита слабо присъствие на социално-научния контекст при анализите, както и отсъствие на структурно-ролеви и дейностно-функционални характеристики на социалната работа и на методики за работа на социалния работник с детето и семейството на този етап от развитието.

Тематиката в монографията *„Бебето, детето и техният език“* е насочена към общуването с бебето и интерпретирането на езиковата и невербална комуникация чрез психоаналитични подходи и методи. Разглежда се майчинството като език, акцентира върху езика на майката, на бащата, на бебето, на тялото, на аутизма, на психозата, на професионалното родителство като интерпретациите са главно с психоаналитичен ракурс. Предвид характера на конкурса, отбелязвам, че са слабо открити социалните аспекти в работата със семействата и децата, като например роли, дейности, специфики на социалната работа, характеристики, взаимодействия и прочие, но е приложена примерна длъжностна характеристика на акушерка – специалист по психично здраве.

В рубриката *„Учебници, ръководства, наръчници“* е представена публикацията *„Психосоциални аспекти на грижата за преждевременно родените бебета“*. Тя е насочена към екипите в неонатологично отделение, като в рамките на 16 страници се акцентира върху значимостта на психичните процеси и на несъзнаваното за бебето, за родителите и специалистите, за връзката на бебето с майката, за майчината депресия и следродилна психоза, за бащата, сиблингите и роднините, за езика на бебето и езика на родителите, за бебешката депресия и анорексия, за храненето като общуване, за екипността в работата и превенцията на

нарушенията в ранна детска възраст. Отново слабо се отчита относимостта на проблема към социалната работа със семейства.

По отношение на статиите, отбелязвам като положителен момент продължаването на проучванията на доц. Богданова в посока приемна грижа, доразвита в грижа за бебетата по отношение превенция на изоставянето и работа с деца и младежи със специфични потребности, но отново трактовката на проблемите е предимно психоаналитична. Във визираните статии *„Приемната грижа – между не-желанието и невъзможността“* и *„Мултиекипност и синергизъм при работата на учителя с деца и младежи със специфични потребности“* се говори за „престижа на професиите“ социален работник, психолог, лекар в болница за лечение на ДЦП, рехабилитатор, акушер-гинеколог, приеман родител и за необходимостта от екипна работа при работата с деца със специални потребности от ресурсен учител, класен ръководител, логопед, психолог и родител, която екипна работа е представена главно чрез призмата на психоанализата, супервизия, интервизия, личен опит и саморефлексия. Приложена е схема на синергизъм на ниво науки при работата с деца и младежи със специфични потребности, в която схема авторката включва: социална работа, педагогика, неформално образование, медицина, специална педагогика, психология, което обаче не дава необходимата яснота по отношение на характера на този синергизъм.

Останалите, подлежащи на становище статии, отново са с преобладаващо психоаналитична ориентация и интерпретация на проблемите.

Като цяло съдържанието на представената продукция е ориентирано и приоритетно базирано на психоаналитични концепции и практики. Натезава използването на термини и понятия, които са характерни за психоанализата и психотерапията. Отсъстват теоретични постановки, свързани със социалната работа със семейства в съвременния ѝ контекст и научен апарат и подходи за работа, различни от психоаналитичната парадигма, а тя е само едно от направленията в социалната работа със семейства.

Въз основа на представената за конкурса продукция, констатациите ми са, че подходът на кандидатката за преосмисляне на социалната и педагогическата практика чрез психоанализата е интересен, но се отчита поставянето на акцент само върху психоаналитичната теория и практика и психотерапевтичните подходи за работа, като не се откроява диференциация на спецификата на прилагането ѝ в социалната работа и степента ѝ на приложимост в социалната работа със семейства.

Коментар на приносите по конкурса, формулирани от кандидатката

Припокриването на приноси от придобиването на научната степен „доктор на науките“, предвид ползването на едни и същи публикации от

доц. дпн Моника Богданова, не ми дава основание да приема формулираните приноси от кандидатката в процедурата за професор по отношение на направлението „Професионално ориентиране и консултиране“.

По отношение на направлението „Социална работа със семейства“ - приоритетно психоаналитичната ориентираност на текстовете, липсата на понятиен апарат, теоретични концепции, методики и практики, свързани със социалната работа със семейства, съпоставителен анализ, характеристики със степен на приложимост от психоанализата в социалната работа със семейства, отдалечава постиженията на кандидатката от спецификите на професионално направление 3.4. Социални дейности.

Заключение

Становището по конкурса за професор е изготвено съобразно профила на обявения конкурс за професионално направление 3.4. Социални дейности (Професионално ориентиране и консултиране, Социална работа със семейства). Въз основа на изложените по-горе аргументи, не бих могла да подкрепя заемането на академичната длъжност „професор“ в професионално направление 3.4. Социални дейности (Професионално ориентиране и консултиране, Социална работа със семейства) от доц. дпн Моника Богданова.

09. 11. 2018 г.
Гр. В. Търново

Подпис:
/проф. Р. Кузманова-Карталова/